

Opetusvideoiden tuotanto klarinetinsoiton alkeisopetukseen

Sohvi Järvinen

OPINNÄYTETYÖ
Toukokuu 2024

Musiikin tutkinto-ohjelma
Musiikkipedagogi

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Musiikin tutkinto-ohjelma
Musiikkipedagogi

JÄRVINEN, SOHVI

Opetusvideoiden tuotanto klarinetinsoiton alkeisopetukseen

Opinnäytetyö 33 sivua, joista liitteitä 5 sivua
Toukokuu 2024

Soittoharrastuksen alussa kotiläksyksi tulevia harjoitteita on vaikea nuotintaa tai kuvailla riittävällä tarkkuudella sanallisesti. Suuri osa harjoittelun kannalta oleellisesta tiedosta jää oppilaan muistin varaan. Videot tarjoavat oppilaalle mahdollisuuden kerrata asioita ja kuunnella esimerkkejä myös kotona. Vastaavaa sisältöä on verkossa saatavilla muilla kielillä, mutta suomenkielistä materiaalia on vähän. Vieraskielisen materiaalin käyttö ei useimpien oppilaiden kohdalla ole järkevää. Tämän vuoksi kuvattiin suomenkielisiä opetusvideoita klarinetinsoiton alkeisopetuksen tueksi.

Ennen videotuotannon aloitusta etsittiin tietoa opetettavasta aiheesta ja opetusvideoiden tuottamisesta. Tämän tiedon pohjalta aloitettiin videotuotanto. Videoita syntyi kahdeksan ja ne kattavat ensimmäisillä soittotunneilla käydyt asiat. Tähän kuuluu klarinetin käsittelyn lisäksi puhallusharjoituksia, äänen saaminen suukappaleesta ja myöhemmin koko soittimesta, sekä ensimmäisen kappaleen opettelu. Videot täyttävät niille alussa asetetut tavoitteet.

Asiasanat: klarinetti, opetusvideo, videotuotanto

ABSTRACT

Tampere University of Applied Sciences
Degree Program in Culture and Arts
Music

JÄRVINEN SOHVI:
The Production of Educational Videos to Use with Beginner Clarinettists

Bachelor's thesis 33 pages, appendices 5 pages
April 2024

The purpose of this thesis was to make educational videos to use as additional material in clarinet lessons for beginners. The exercises that beginners are instructed to do at home are difficult to notate and explain verbally with sufficient accuracy. The videos offer the student a chance to study the material and listen to the examples at home. Content such as the videos created in this work exists online in other languages, but there is a lack of them in Finnish. Using materials in foreign languages is not suitable with most students.

Research on clarinet and educational videos was done to gain knowledge on the subject before starting the video making process. The process itself is explained in detail in the thesis. The finished videos are of good quality and can be used for their intended purpose. The series of videos can also be expanded in the future.

Key words: clarinet, educational video, video production

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	7
2 KLARINETIN ÄÄNENMUODOSTUS	9
1.1 Klarinetti soittimena	9
1.2 Äänenmuodostuksen perusteet	10
1.2.1 Puhallus ja ansatsi	10
1.2.2 Äänenmuodostuksen opettaminen	11
1.3 Katsaus suomenkieliseen opetusmateriaaliin klarinetin alkeisopetuksessa	12
2 OPETUSVIDEOT OSANA INSTRUMENTTIOPETUSTA	14
2.1 Opetusvideon tekeminen	14
2.1.1 Hyvän opetusvideon ominaisuudet	14
2.1.2 Opetusvideon tuotanto	15
2.2 Opetusvideoiden käyttö instrumenttiopetuksessa	16
3 VIDEOIDEN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS	18
3.1 Videoiden aiheet ja käsikirjoitus	18
3.1.1 Videoiden aiheet	18
3.1.2 Videoiden käsikirjoitus	19
3.2 Videoiden toteutus	21
3.2.1 Kuvaaminen	21
3.2.2 Editointi ja jakaminen	22
4 POHDINTA	25
4.1 Videoiden tuotantoprosessi ja tulos	25
4.2 Opetusvideoiden teko ja käyttö jatkossa	26

ERITYISSANASTO

ansatsi, huuliote

tapa jolla kasvojen lihaksia käyttämällä ohjataan ilma soittimeen

1 JOHDANTO

Työn tavoitteena on kuvata suomenkielisiä opetusvideoita klarinetinsoiton alkeisopetuksen tueksi. Soittoharrastuksen alussa kotiläksyksi tulevia harjoitteita on vaikea nuotintaa tai kuvailla riittävällä tarkkuudella sanallisesti. Suuri osa harjoittelun kannalta oleellisesta tiedosta jää oppilaan muistin varaan. Videot tarjoavat oppilaalle mahdollisuuden kerrata asioita ja kuunnella esimerkkejä myös kotona. Vastaavaa sisältöä on verkossa saatavilla muilla kielillä, mutta suomenkielistä materiaalia on vähän. Vieraskielisen materiaalin käyttö ei useimpien oppilaiden kohdalla ole järkevää.

Tarve opetusvideoille nousi omasta opetustyöstäni. Aloin äänittää nopeasti soittotunnin lopuksi oppilaille esimerkkejä, ja samalla syntyi ajatus opetusvideoiden tekemisestä tähän tarkoitukseen. Ohjeistuksen ja esimerkkien kuvaaminen laadukkaaksi videoksi on työlästä, mutta se säästää aikaa ja vaivaa tulevaisuudessa. Video voi sisältönsä lisäksi toimia myös muistutuksena harjoittelusta.

Tässä työssä videoita tehdään aivan ensimmäisten soittotuntien tueksi. Niiden tarkoituksena on auttaa oppilasta saamaan soittimestaan ääni myös itsenäisesti, ja tarjota perustietoa soittimen käsittelyyn liittyvissä asioissa. Videot toimivat ensisijaisesti siis kotiharjoittelun tukena, eikä niiden pääasiallinen tarkoitus ole toimia itsenäisinä oppitunteina. Videoissa ei käsitellä nuotinlukua, sillä se tulee mukaan vasta myöhemmin soittotaidon kehittyessä. Videot on pyritty pitämään lyhyinä ja selkeinä, jotta tieto on helposti löydettävissä ja omaksuttavissa. Videot on suunnattu kaiken ikäisille oppijoille.

Videoiden sisällön voi karkeasti jakaa kolmeen eri kokonaisuuteen. Ensimmäinen niistä on videosarja, jossa käydään läpi klarinetin käsittelyyn ja kokoamiseen liittyvää tietoa, sekä harjoitellaan puhallusta ilman soitinta. Näiden videoiden sisältöä käydään läpi ensimmäisillä soittotunneilla, mutta videoihin on hyvä palata myös myöhemmin. Toinen kokonaisuus on soittimen äänenmuodostus suukappaleen avulla. Tämä on lähes poikkeuksetta osa ensimmäistä soittotuntia, ja harjoitteita tehdään myös lämmittelynä ensimmäisen soittotunnin jälkeen. Kolmannessa videosarjassa käytetään jo

soitinta kokonaisuudessaan. Kolme ensimmäistä ääntä (e1, d1, c1) tulevat tutuksi ja opetellaan ensimmäinen kappale (“Ostakaa makkaraa”). Videot koostuvat valokuvista ja lyhyistä videopätkistä. Lisäsin niihin myös taustaselostuksen. Videoiden alussa selitetään ja demonstroidaan opetettava asia, jonka jälkeen käydään läpi ratkaisuja yleisimpiin ongelmiin.

Opinnäytetyön kirjallisen osuuden aloitan käymällä läpi klarinetin äänenmuodostusta ja sen opettamista. Tässä yhteydessä kerron myös saatavilla olevasta suomenkielisestä opetusmateriaalista. Videotuotannon osalta keskityn nimenomaan opetusvideoihin. Hyvän opetusvideon ominaisuudet, videoproduktion vaiheet ja opetusvideoiden erilaiset käyttötarkoitukset muodostavat tämän luvun sisällön. Sen jälkeen kuvailen tuottamieni videoiden tuotantoprosessia ja perustelen tekemäni valinnat. Keskityn tässä pedagogisiin ratkaisuihin. Lopuksi analysoin valmiita videoita ja pohdin videoiden roolia omassa opettajuudessaani.

2 KLARINETIN ÄÄNENMUODOSTUS

1.1 Klarinetti soittimena

Klarinetti soittimena syntyi 1700-luvun alussa, kun Johann Christoph Denner (1655-1707) muokkasi chalumeau -nimistä soitinta lisäten siihen ylimääräisen ääniaukon. Chalumeaun ääniala oli vain hieman yli oktaavin, ja näin syntyneen klarinetin melkein kolme oktaavia. Chalumeaun käyttö jatkui vielä 1700-luvun puoliväliin, kunnes klarinetti syrjäytti sen täysin. Ensimmäisissä klarineteissa oli vain yksi tai kaksi läppää, mutta ajan kuluessa niiden määrä kasvoi. Hyacinthe Klosé ja Louis Auguste Buffet suunnittelivat 1830-luvun lopulla uuden version klarinetista, jota he kutsuivat Boehm-klarinetiksi. 1900-luvun alkuun mennessä se oli jo syrjäyttänyt lähes kaikki kilpailijansa. Boehm-klarinetiin on vuosien varrella tullut pieniä muutoksia, mutta se on yhä käytössä lähes koko maailmassa. (Raasakka 2010, 16-17.)

Klarinetteja on monen kokoisia ja monessa vireessä. Klarinetti on transponoiva soitin, eli soitettu ääni eroaa nuottiin kirjoitetusta. Klarinetin alkuaikoina yhdellä klarinetilla oli vaikea soittaa useammassa sävellajissa, joten eri sävellajeja varten rakennettiin eri soittimet. Klarinetin kehittyessä tarve usealle soittimelle väheni. Nykyään käytetyin on B-vireinen klarinetti. Ammattilaisilla on usein myös A-vireinen soitin, jolle on paljon käyttöä varsinkin klassismin ja romantiikan tyylikausilla sävelletyissä teoksissa. Muista klarineteista yleisimmin käytössä ovat sointiväriensä vuoksi Es-vireinen klarinetti, C-vireinen klarinetti ja bassoklarinetti. (Raasakka 2010, 24-26.)

Klarinetin runko koostuu neljästä osasta: päärynäkappale, yläkappale, alakappale ja kello. Päärynäkappaleeseen kiinnitetään suukappale, johon taas kiinnitetään kiristimellä ruokolehdykkä eli lehti. (Raasakka 2010, 20-22.) Klarinetin äänialan laajuus on noin kolme ja puoli oktaavia. Korkeinta mahdollista ääntä on vaikea määritellä, sillä se riippuu soittajasta ja hänen käyttämistään välineistä. (Raasakka 2010, 32.) Soinnin osalta kuvailisin matalia ääniä tummina ja pehmeinä, keskirekisterin ääniä kirkkaina ja ylimpiä ääniä jopa terävinä.

1.2 Äänenmuodostuksen perusteet

1.2.1 Puhallus ja ansatsi

Puhallus- ja hengitystekniikalla on tärkeä rooli klarinetin soitossa. Klarinetin ääni muodostuu, kun suukappaleeseen kiinnitetty ruokolehdykkä ja soittimen sisällä oleva ilma värähtelevät. Syntyvän äänen korkeutta muutetaan säätelemällä soittimen sisälle syntyvän ilmapatsaan pituutta. Tämä tehdään avaamalla ja sulkemalla ääniaukkoja. Äänen laatua ja sointiväriä kontrolloidaan puhalluksen ja ansatsin avulla. (Raasakka 2010, 33-36.)

Pallealihäs säätelee hengitystä, mutta se ei ole tahdonalainen lihas. Näin ollen pallealihaksen ja sitä myötä hengityksen toimintaan vaikutetaan epäsuorasti käyttämällä muita keskivartalon lihaksia. Puhaltaessa keskivartalon lihakset säätelevät ilmavirtaa vastustamalla pallean rentoutumista. Tästä ilmavirran säätelystä käytetään usein termiä tuki. Tarvittavaan tuen määrään vaikuttaa äänen korkeus, voimakkuus ja haluttu äänenväri. Mitä enemmän tukea käytetään, sitä vähemmän ilmaa kuluu. Tuen käyttö mahdollistaa pidempien pätkien yhtäjaksoisen soiton. Alarekisterin äänet vaativat vähemmän tukea syttyäkseen kuin ylempät, joten klarinetin soitto aloitetaan yleensä niistä. (Raasakka 2010, 33-36.)

Ansatsi ohjaa ilman soittimeen, ja sen muodostamiseen osallistuvat kaikki kasvojen alaosan lihakset. Suukappale nojaa kevyesti jännitettyyn alahuuleen, joka peittää hampaat. Yläpuolella suukappaleeseen nojaavat ylähampaat. Ylähuuli huolehtii siitä, että ilmaa ei vuoda suukappaleen ohi. Suukappaletta otetaan suuhun 1-2 cm. Kielen asento suussa on myös osa ansatsia. Se muuttaa suuontelon muotoa ja näin vaikuttaa äänen korkeuteen. Tarvittavat ansatsin muutokset soiton aikana ovat pieniä ja usein alitajuisesti tehtyjä. (Raasakka 2010, 36.)

Käsitys hyvästä ansatsista on muuttunut aikojen saatossa. Ennen 1900-lukua klarinettia soitettiin niin, että suukappale oli kosketuksissa huuliin sekä ylä- että

alapuolella (Raasakka 2010, 36). 1907 julkaistussa Kusti Aerilan Klarinettikoulu -kirjassa todetaan että "Tällöin ei ole ratkaisevaa, jätetäänkö ylähuulen reuna hampaitten ja suuttimen väliin vai ei. Molemmat tavat ovat asiallisin syin puolustettavissa. Ylivoimaisesti yleisempää on, että hampaat painetaan keveästi suutinta vasten jättämättä huulta väliin." (Aerila 1907, 5.) Pienempi ero liittyy suupielten toimintaan. Vanhemmissa kirjoissa kerrotaan, että suun sivut tulee vetää sivuille ja ylös, kuten hymyiltäessä (Aerila 1907, 5; Stubbins 1940, 1). Uudemmissa materiaaleissa kuten kirjassa *Essential Clarinet Technique* (Davies & Harris 1986, 2) ohjataan lukijaa ajattelemaan ansatsia kuminauhana joka ympäröi suukappaletta tasaisesti joka puolelta.

1.2.2 Äänenmuodostuksen opettaminen

Äänenmuodostuksen opetus lähtee liikkeelle puhalluksen ja ansatsin alkeiden läpikäynnistä. Yskiminen tai nauraminen auttavat löytämään puhalluksen tukemiseen käytettävät lihakset. Puhalluksen tukemista näillä lihaksilla harjoitellaan puhaltamalla pitkää ja tasaista ilmaa. Esimerkiksi paperin kannattelu seinää vasten puhaltamalla on hyvä harjoitus tähän. (Pekka Ahonen 2017.) Seuraavaksi puhallus suunnataan soittimeen. Mehupillin läpi puhaltaminen toimii hyvin, sillä huulten sulkeminen pillin ympärille simuloi hyvin klarinetin ansatsia.

Suukappaleeseen siirryttäessä ohjeistetaan suukappaleen valmistelu soittoa varten ja sen asettelu suuhun. Suukappaletta voidaan käyttää itsekseen tai siihen voidaan yhdistää päärynäkappale. Tyypillistä on ohjeistaa, että posket eivät saa pullistua puhaltaessa, ja että suukappaleen tulisi olla noin 45 asteen kulmassa leukaan nähden. Nämä ovat alkeisoppilaille hyviä neuvoja, vaikka pidemmälle edenneet soittajat saattavat näistä poiketa tietoisesti muokatakseen äänenväriä. (Pekka Ahonen 2017.) Itse olen opettaessani käyttänyt poskien hallinnan apuna ilmapalloa. Ilmapallo tarjoaa puhallukselle hieman vastusta, joka simuloi suukappaletta, mutta muihin ansatsin yksityiskohtiin ei tarvitse keskittyä samalla.

Jotta suukappaleesta saa äänen, täytyy oppilaan yhdistää puhallus ja suun alueen lihasten toiminta. Tämä tapahtuu monilla luontevasti, joten ohjeistus on hyvä pitää yksinkertaisena. Liian analyttinen lähestymistapa voi tehdä asiasta vaikeamman kuin se luonnostaan olisi. Tyypillisiä haasteita ovat puhalluksen heikkous ja suukappaleen liiallinen puristus huuliotteella. Ensimmäinen näistä huomataan siitä, että sävelen sijasta kuullaan ilman virtaus suukappaleen sisällä. Oppilasta ohjeistetaan puhaltamaan kovempaa. Jos kyseessä on suukappaleen liiallinen puristus, edes ilman liikettä ei kuulu. Tällöin oppilasta ohjataan löysäämään huuliotetta. (Pekka Ahonen 2017.)

Kun suukappaleesta on saatu ensimmäinen ääni, siirrytään kuuntelemaan soitetun äänen laatua. Tavoitteena on pitkä ja tasainen ääni. Tämä onnistuu hyvin tuetulla tasaisella puhalluksella ja vakaalla ansatsilla. Tasaisen äänen hakemisessa auttaa, jos opettelee muokkaamaan ääntä tietoisesti. Äänen voimakkuuden ja korkeuden säätely suukappaleella soittaessa toimii tässä hyvin. Oppilaan on myös usein helpompi keskittyä puhallukseen ja ansatsiin, jos ei tarvitse samalla miettiä sormia. (Pekka Ahonen, 2017.)

Kun ääntä haetaan koko soittimesta, tehdään samat asiat kuin pelkän suukappaleen kanssa. Hyvä ensimmäinen ääni on ensimmäisen oktaavin e. Se on helppo saada syttymään, ja sen sormitus auttaa soittimen pitämisessä vakaana. Äänen syttymisen ja hyvän soinnin kannalta on tärkeää, että oppilas peittää tarvittavat ääniaukot kokonaan. E:n jälkeen voidaan laskeutua äänille d ja c. (Pekka Ahonen 2017.) Näillä kolmella äänellä saadaan soitettua jo useampi kappale.

1.3 Katsaus suomenkieliseen opetusmateriaaliin klarinetin alkeisopetuksessa

Suomenkielistä opetusmateriaalia klarinetinsoiton alkeisiin on vähän. F-musiikin verkkokaupassa oli tätä kirjoittaessani (15.4.2024) kaksi vaihtoehtoa. Vivo Klarinetti (Eskelinen & Pesonen & Särkimäki, 2004) ja Colourclarinet ABC kirja A (Tuovinen, 2017). Näiden lisäksi on 2000-luvulla julkaistu Morris Monsterin karmivan kiva klarinettikoulu (Likitalo & Saarinen, 2007). Kaikki nämä oppaat on

suunnattu alakouluikäisille lapsille. Missään näistä ei opeteta klarinetin äänenmuodostuksen perusteita. Ääniharjoituksia ohjataan tekemään, mutta ansatsista tai puhallustekniikasta ei puhuta tarkemmin. Mielestäni on selvää, että nämä asiat on päätetty jättää opettajan vastuulle.

Kirjastosta tai käytettynä voi löytää vanhempia suomenkielisiä klarinettikouluja. Ensimmäinen näistä on Kusti Aerilan kokoama Klarinettikoulu (1907). Seuraava on William Stubbinsin Klarinettikoulu (1940), jonka on suomeksi toimittanut Eero Linnala vuonna 1972. Näissä molemmissa on ohjeistettu perusteellisesti klarinetin soittotekniikkaan liittyviä asioita. Teksti on kuitenkin vanhahtavaa ja esimerkiksi käsitys hyvästä ansatsista on muuttunut julkaisun jälkeen niin, että teksti on ristiriidassa tämänhetkisen opetuksen kanssa.

Kirjojen puolelta löytyy Mikko Raasakan kirjoittama Aapelin uudet soitteet: Johdatus klarinetin soittotekniikkiin mahdollisuuksiin (2005). Tätä kirjaa en valitettavasti saanut käsiini, mutta Raasakka on tehnyt kirjasta laajennetun englanninkielisen version Exploring the Clarinet: a guide to clarinet technique and Finnish clarinet music (2010). Jälkimmäistä olen käyttänyt lähteenä tässä opinnäytetyössä. Molemmissa puhutaan paljon uusista klarinetinsoiton tekniikoista kuten kiertoilmahengityksestä ja mikrointervalleista. Äänenmuodostuksen perusteet selitetään, mutta en käyttäisi näitä alkeisoppilaan kanssa.

Hakukoneen ja Youtube-videopalvelun haun avulla löysin tätä kirjoittaessani (16.4.2024) useita suomenkielisiä videoita joissa esitellään klarinettia soittimena. Eniten katselukertoja näistä on kerännyt Oulun konservatorion lataama video Maailman paras soitin. Klarinetti. (Julkaistu 13.3.2021.) Videossa klarinetinsoiton lehtori Mika Ryhtä antaa soittonäytteitä eri musiikkityyleistä joita klarinetilla voi soittaa. Tämän kaltaisilla videoilla pyritään tuomaan klarinettia esille ja houkuttelemaan oppilaita. Varsinaisia opetusvideoita löytyi yksi. Eurajoen Nuorisosoittokunnan Youtube-kanavalla videossa Klarinetin kokoaminen ja huolto (julkaistu 2.11.2020) ohjeistetaan klarinetin kokoaminen ja purkaminen. Huoltoa videossa ei käydä läpi. Muita suomenkielisiä opetusvideoita en löytänyt.

2 OPETUSVIDEOT OSANA INSTRUMENTTIOPETUSTA

2.1 Opetusvideon tekeminen

2.1.1 Hyvän opetusvideon ominaisuudet

Columbian yliopiston The School of Continuing Education (SCE) tutki tuottamiensa opetusvideoiden tehokkuutta. Artikkelissa *What Makes an Online Instructional Video Compelling?* (Hibbert, 7.4.2014) kuvataan tutkimuksen tekoa ja siitä saatuja tuloksia. Videoiden katselumäärään ja -aikaan liittyvien tilastojen tarkastelun ja kymmenen opiskelijan haastattelun jälkeen SCE päätyi ottamaan jatkossa videotuotannossaan huomioon seuraavat asiat:

- videon aihe liittyy suoraan opetettavaan asiaan
- puhe on keskustelunomaista ja sisältää huumoria ja opettajien omia kokemuksia
- video sisältää audiovisuaalisia elementtejä jotka täydentävät sisältöä
- video on teknisesti korkealaatuinen
- video suunnitellaan noin neljän minuutin pituiseksi

Myös Mediamasterin blogikirjoituksessa *Vaikuttava opetusvideo: tee se näin* (Kuokkanen, 30.10.2019) nousee esiin samoja asioita. Opetusvideon tekijää kehoitetaan

- määrittelemään videolle opetukselliset tavoitteet
- ottamaan huomioon oppijoiden osaamistaso
- suunnittelemaan sopiva rakenne tai juoni
- hyödyntämään interaktiivisia elementtejä
- pitämään videot lyhyinä

Tässä tekstissä videon pituudeksi ehdotetaan kahta minuuttia.

Oma kokemukseni opetusvideoiden katsojana on näiden ohjeistuksien kanssa linjassa. Aiheen rajaaminen hyvin, selkeä esitystapa ja sopiva pituus tekevät videosta houkuttelevamman katsoa. Jos videossa on huono valaistus tai äänenlaatu, ohjaa se huomiota pois opetettavasta asiasta. Opetusvideot voivat myös olla niin taitavasti tuotettuja, että niitä ajautuu katsomaan vaikka itse

opetettava aihe ei kiinnostaisikaan. Esimerkiksi Youtube-kanava CPG Grey tuottaa lyhyitä videoita erilaisista aiheista käyttäen apuna huumoria ja piirrosanimaatiota (CPG Grey, nd.)

2.1.2 Opetusvideon tuotanto

Videotuotanto voidaan jakaa karkeasti kolmeen vaiheeseen, jotka ovat esituotanto, tuotanto ja jälkituotanto. Esituotantoon kuuluu kaikki se työ, joka tehdään ennen kuvausten alkua. Tuotannossa kuvataan ja äänitetään suunnitellut kohtaukset. Jälkituotantoon kuuluu kuvatun ja äänitetyn materiaalin käsittely julkaisuvalmiiksi. Tämän jälkeen valmis video voidaan julkaista. (Colorado State University 2020.)

Esituotanto alkaa, kun videolle päätetään aihe. Ennen projektin aloitusta on hyvä pohtia, tuleeko aihe käsiteltyä parhaiten juuri videon avulla. Videon tuottaminen on työläs prosessi esimerkiksi kuvaan tai kaavioon verrattuna. Kun päätös videon tekemisestä on syntynyt, asetetaan videolle tavoite ja päätetään kohdeyleisö. Nämä vaikuttavat videon sisältöön oleellisesti. Seuraavaksi on hyvä kartoittaa saatavilla olevat resurssit. Näitä ovat esimerkiksi asiantuntijat, kuvausvälineet ja saatavilla oleva valmis materiaali. (Colorado State University 2020.)

Esituotanto jatkuu miettimällä tarkemmin videon sisältöä. Videolle tehdään käsikirjoitus, jonka tavoitteena on esittää aihe selkeästi ja tiiviisti pitäen yllä katsojan mielenkiintoa. Vaikka kyseessä on opetusvideo, kannattaa siihen miettiä tarina. Tarinassa keskeistä on konflikti ja sen ratkaisu. Käsikirjoitukseen voi tulla vielä muutoksia tuotannon ja jälkituotannon aikana. (Colorado State University 2020.)

Käsikirjoituksen valmistumisen jälkeen siirrytään suunnittelemaan videon visuaalista ilmettä. Tähän kuuluu mm. kuvausympäristön ja -tavan, sekä mahdollisten grafiikoiden tai selostuksen suunnittelu. Kuvausten avuksi voi tehdä listan kuvattavista videopätkistä tai kuvakäsikirjoituksen. Lopuksi

päätetään kuvauspaikat, aikataulut ja tarvittavat välineet. (Colorado State University 2020.)

Tuotantovaiheessa tärkeitä asioita ovat kuvakulmien valinta, valaistus ja ääni. Kuvakulmilla voidaan vaikuttaa videon tunnelmaan. Esimerkiksi jos puhujaa kuvataan edestä ja hän katsoo kameraan, puhuu hän suoraan katsojalle. Jos taas puhuja ei katso kameraan ja kamera on aseteltu viistoon, seuraa katsoja keskustelua ulkopuolelta. Hyvin toteutetulla valaistuksella voidaan vaikuttaa tunnelmaan, ja laadukas ääni tekee videosta miellyttävämmän katsoa. (Colorado State University 2020.)

Jälkituotanto alkaa kuvatun materiaalin järjestelyllä. Järjestelyn toteutustapa mietitään projektin mukaan. Materiaali on myös hyvä käydä tässä vaiheessa läpi ja poistaa epäonnistuneet otot. Videoissa esiintyvän dialogin litterointi on hyvä tehdä seuraavaksi, mutta kaikissa projekteissa tätä ei tarvita. Sitten siirrytään varsinaiseen editointiin. Editoinnissa on hyvä pitää mielessä videon käsikirjoitus. Videon viimeistelyssä lisätään vielä esimerkiksi grafiikat ja tekstitys, jos sellainen halutaan. (Colorado State University 2020.)

2.2 Opetusvideoiden käyttö instrumenttiopetuksessa

Opetusvideot voidaan jakaa viiteen kategoriaan: tallenne opetustilanteesta, projektivideo, esimerkkivideo, stimulated-recall video ja herätevideo. Tekijän mukaan jaoteltaessa kategorioita on kolme: opettajan tekemät videot, oppilaan tekemät videot ja ulkopuolisen tahon tekemät videot. (Länsitie & Stevenson, 2015.) Käyn seuraavaksi läpi tapoja, joilla eri kategorioiden videoita voisi hyödyntää instrumenttiopetuksessa.

Tallenne opetustilanteesta on yksinkertainen tapa välittää tietoa. Tallenne antaa mahdollisuuden käydä jälkikäteen läpi opetustilanteen sisältö ja tapahtumat. (Länsitie & Stevenson, 2015.) Instrumenttiopetuksessa tämä voisi olla omien soittotuntien kuvaamista tai esimerkiksi mestarikurssitallenteen katsomista. Varsinkin mestarikursseille osallistuessa tuntien jonkinlainen tallentaminen on yleistä.

Projektivideossa kuvataan oppimisprosessin tai tehtävän etenemistä. Se voi toimia oppimispäiväkirjana, olla osa tehtävän arviointia tai kertoa millainen prosessi tehtävän suorittamiseen liittyi. Video voi koostua useista eri vaiheissa prosessia kuvatuista videopätkistä. (Länsitie & Stevenson, 2015.) Instrumenttiopetuksessa tätä voisi olla oppilaan soiton tallentaminen eri oppimisen vaiheissa. Opettaja voisi kuvata soittoa tunnilla, tai oppilas harjoitellessaan kotona. Myös oppilaan konserttitallenteista voisi koota tällaisen videon. Prosessin videoiminen voisi auttaa oppilasta analysoimaan omaa soittoaan ja kehitystään.

Esimerkkivideossa demonstroidaan oikea tapa jonkin asian tekemiseen (Länsitie & Stevenson, 2015.) Soitonopetuksessa opettaja voisi kuvata itse videon, jossa näyttää esimerkkiä tai valita muun tahon kuvaamista videoista sopivan. Video voitaisiin katsoa yhdessä tunnilla tai antaa kotitehtäväksi. Tässä työssä tekemäni videot kuuluvat myös tähän kategoriaan.

Stimulated-recall video on tallenne, jossa kuvataan henkilön tavallista toimintaa, ja se katsotaan jälkikäteen jonkun muun kanssa. Ajatuksena on, että tallenne auttaa oppijaa tarkastelemaan tekemistään ja toimii muistutuksena tilanteesta. (Länsitie & Stevenson, 2015.) Instrumenttiopetuksessa tämä voisi olla olemassa olevan tai tilaisuutta varten otetun tallenteen katselua ja kommentointia yhdessä. Tallenne voisi olla konsertista, soittotunnilta tai kotiharjoittelusta.

Herätevideo on video, joka herättää katsojan kiinnostuksen aiheeseen. Niitä käytetään usein pohjustamaan opetustilannetta. (Länsitie & Stevenson, 2015) Instrumenttiopetuksessa oppilas voisi katsoa ennen tuntia opettajan tai ulkoisen tahon tekemän videon, joka jollain tavalla liittyy opetettavaan asiaan. Soitonopetuksessa käytetään paljon erilaisia mielikuvia, joten esimerkiksi johonkin mielikuvaan liittyvä video voisi toimia hyvin.

3 VIDEOIDEN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

3.1 Videoiden aiheet ja käsikirjoitus

3.1.1 Videoiden aiheet

Opetustyötä tehdessäni huomasin, että oppilaideni asteikkosoitto parani, kun aloin lähettää läksyksi tulleista asteikoista äänitteet oppilaille tunnin lopuksi. Olin jo aiemmin ajatellut, että voisin opinnäytetyönä tehdä opetusmateriaalia. Päätin tehdä videosarjan, jossa käydään läpi äänenmuodostuksen perusteita. Videosarjassa on kahdeksan osaa ja se kertaan noin 1-4 ensimmäisen soittotunnin sisällöt. Koska halusin videoiden toimivan kertauksena soittotunneista, poimin niiden aiheet soittotunneilla käydyistä asioista.

Puhallusharjoitukset ilman soitinta on videosarjan ensimmäinen video. Siinä esitellään neljä puhallusharjoitusta, joita käytän alkeiden opetuksessa. Välillä opettaessa käy niin, ettei oppilaalla ole vielä soitinta ensimmäisellä tunnilla, jolloin näiden harjoitusten rooli kasvaa. Tämä video voisi toimia myös pohjustuksena ensimmäiselle soittotunnille.

Toisessa videossa kerron klarinetin käsittelystä. Vaikka tämä ei aiheena suoraan liity äänenmuodostukseen, halusin ottaa sen mukaan tähän videosarjaan aiheen tärkeyden vuoksi. Videossa puhutaan mm. suun huuhtelusta ennen soittoa ja klarinetin kuivaamisesta soiton jälkeen. Videossa myös nostetaan esiin se, että klarinetin koneisto vääntyy helposti eikä se kestä esimerkiksi pudotusta pöydältä lattialle.

Kolmas video on lehden kiinnitys. Videossa näytetään ja sanallisesti ohjeistetaan klarinetin lehtien käsittely ja kiinnitys suukappaleeseen. Videossa myös muistutetaan siitä, että lehdet vaativat varovaista käsittelyä.

Neljännessä videossa puhalletaan ensimmäistä kertaa suukappaleeseen. Videossa näytetään ja ohjeistetaan sanallisesti klarinetin ansatsin muodostus ja

soitetaan malliksi ääni. Videossa myös demonstroidaan yleisimpiä ongelmia, ja annetaan niihin ratkaisut.

Viides video on ääniharjoitukset suukappaleella. Tämä video on ehkä jopa tämän videosarjan tärkein, sillä näitä harjoituksia teetän oppilailla lämmittelynä vielä useita kuukausia ensimmäisen soittotunnin jälkeen. Harjoitukset ovat kielitys, äänenvoimakkuuden muutos ja äänen korkeuden muutos. Harjoitukset demonstroidaan ja selitetään sanallisesti. Tässä videossa käydään myös läpi ratkaisut yleisimpiin ongelmiin.

Kuudes video on soittimen kokoaminen. Soittimen kokoaminen automatisoituu harjoituksen myötä, mutta voi aluksi olla haastavaa. Videossa näytetään ja kerrotaan sanallisesti, miten se tapahtuu, ja mitä asioita pitää ottaa huomioon. Videossa myös käydään läpi soittimen osat ja niiden nimet.

Seitsemäs video on ensimmäinen, jossa puhalletaan koko soittimeen. Videossa kerrataan äänet e1, d1 ja c1. Jälleen demonstroidaan oikean tavan lisäksi yleisimpiä ongelmia ja annetaan niihin ratkaisut.

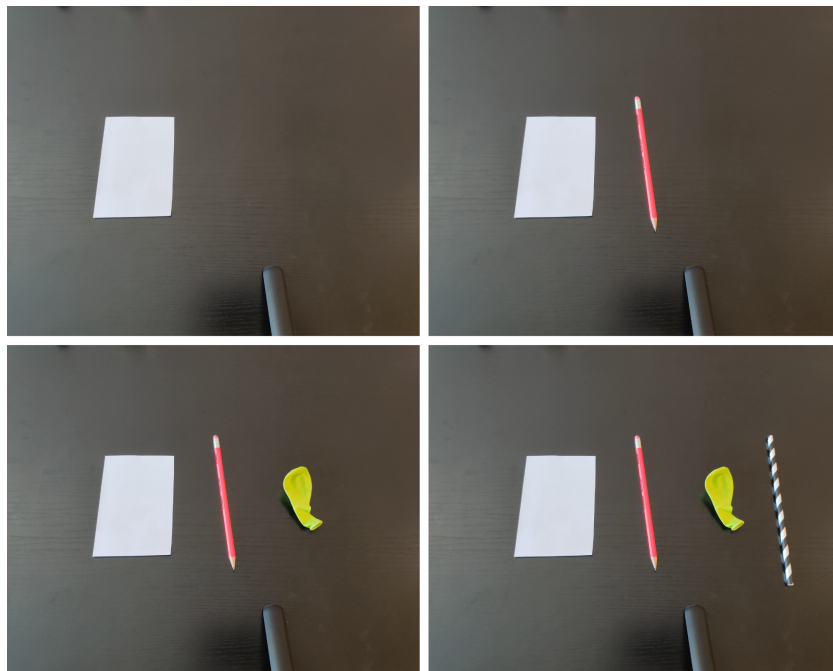
Kahdeksas video on kappale Ostakaa makkaraa. Tätä soitetaan korvakuulolta. Kappale on jaettu pätkiin, jotka harjoitellaan ensin erikseen, sitten yhdistettynä. Videossa myös kerrataan kielitystä.

3.1.2 Videoiden käsikirjoitus

Käsikirjoitusten tekeminen alkoi siitä, että kirjoitin ranskalaisilla viivoilla ylös videoissa käsiteltävät asiat. Sen jälkeen aloin hahmotella jokaiselle videolle luontevaa etenemisjärjestystä. Käsikirjoituksen raakaversio valmistuttua kävin sen läpi ja mietin, miten jokainen video toteutetaan. Selvää oli, että videoihin tulee valokuvien ja videopätkien lisäksi paljon sanallista ohjeistusta. Päädyin pitkän pohtimisen jälkeen siihen, että kameralle puhumisen sijaan teen videoihin erilliset "voiceover" taustaselostukset. Tähän oli useita syitä. Puhumisen ja asioiden näyttämisen erittely teki kuvaamisesta helpompaa. Pystyin suunnittelemaan äänen tallentamisen niin, että tallensin kerrallaan vain

joko soittimen ääntä tai omaa puhettani. Ajattelin myös, että videoista voi näin tulla visuaalisesti mielenkiintoisempia. Päätös erillisestä selostuksesta on myös sen kannalta hyvä, että jos joskus haluan käyttää videoita jollain toisella kielellä opettaessani, voin helposti äänittää uuden selostuksen ja korvata sillä suomenkielisen ilman että mitään tarvitsee kuvata uudelleen.

Seuraavaksi tein videoista kuvauslistat. Kävin käsikirjoitukset läpi niin, että merkitsin niihin, mitä haluan visuaalisesti tapahtuvan. Päätin, että videot koostuvat lyhyistä erillisistä klipeistä ja valokuvista. Tämä päätös oli osittain sen vuoksi, että lyhyet pätkät on helpompi saada kuvattua, ja osittain katsojan mielenkiinnon ylläpitämiseksi. Esimerkiksi ensimmäisessä videossa listatessani tarvittavia välineitä näytetään videossa peräkkäin kuvat, joissa välineet ilmestyvät yksitellen pöydälle (kuva 1).

KUVA 1. Kuvakollaasi tarvikkeita esittelevistä kuvista. (Kuva: Sohvi Järvinen).

Tein listat kaikista videoihin tarvittavista valokuvista ja videopätkistä. Videoiden osalta jaottelin ne kolmeen ryhmään sen perusteella, millaisen kuvakulman halusin niihin. Ensimmäinen oli kädet yläpuolelta kuvattuna, toinen vyötäröstä ylöspäin, ja kolmas niin kaukaa, että koko soitin näkyy soittaessa. En tehnyt erillistä kuvakäsikirjoitusta, sillä en nähnyt sille tarvetta.

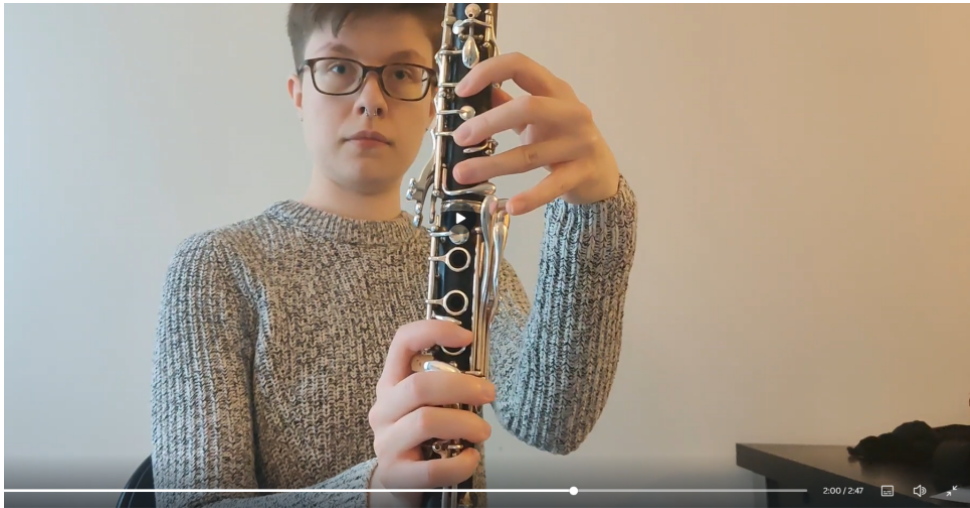
Tässä vaiheessa kävin vielä käsikirjoitukset läpi verraten niitä tavoitteisiin, jotka olin asettanut videoille. Poistin epäoleellisia asioita ja tiivistin tekstiä. Kirjoitin tarkat vuorosanat sanallisen selostuksen äänitystä varten. Käyttämäni käsikirjoitukset ovat tämän työn liitteenä (liite 1).

3.2 Videoiden toteutus

3.2.1 Kuvaaminen

Varasin videoiden kuvaamiselle kaksi päivää. Kuvauspaikkana toimi oma kotini ja tein kaiken itse, joten aikataulutus oli helppoa. Päädyin kuvaamaan valkoisen seinän edessä ja ylhäältäpäin otetuissa kuvissa ja videoissa käytin ruokapöydän mustaa pintaa taustana. Välineinä minulla oli vanha HP:n kannettava tietokone, puhelin OnePlus 7 Pro, Zoom h2n äänityslaitte ja jalustaksi muuntuva selfietikku. Videoita kuvatessani kytkin äänityslaitteen mikrofoniin tietokoneeseen ja käytin Iriun Webcam -sovellusta kännykkäkameran ja tietokoneen yhdistämiseen. Näin sain tietokoneen Kamera-sovelluksella tallennettua yhtä aikaa äänen ja kuvan. Jos videossa ei tarvittu ääntä, kuvasin sen suoraan puhelimella. Selfietikku toimi jalustana puhelimelle. Valokuvat otin suoraan puhelimen kameralla selfietikkua hyödyntäen. Omistin nämä välineet jo ennestään, ja totesin niiden olevan riittävät tämän projektin tarpeisiin. En käyttänyt erillisiä lamppeja, sillä ikkunasta tulevan luonnonvalon ja keittiön loisteputkivalon yhdistelmä toimi hyvin.

Kuvasin ensimmäisenä päivänä kaikki valokuvat ja videoista ensimmäisen kuvakulman. Pöydän pinta osoittautui haastavaksi alustaksi, sillä sitä on vaikea saada puhtaasti näköiseksi. Toisena päivänä kuvasin loput videopätkistä. Päätin asettautua kameran eteen hieman viistosti, jotta ansatsi ja sormenliikkeet näkyisivät paremmin. Otin kuitenkin katsekontaktia kameraan. Säilytin saman asettelun molemmissa kuvakulmissa, jotta videon visuaalinen jatkuvuus säilyy kuvakulman vaihtumisesta huolimatta (kuvat 2 ja 3).

KUVA 2. c1-äänien sormitus, kuvakaappaus videosta.

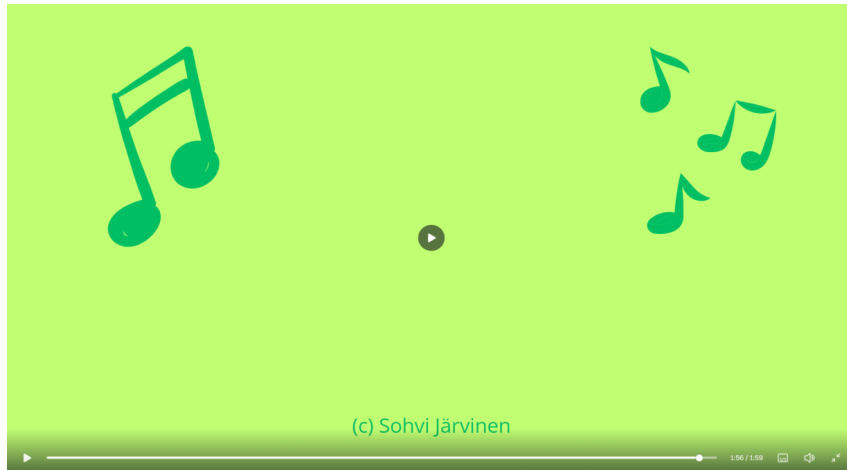
KUVA 3. c1- ääni pitkänä, kuvakaappaus videosta.

Molempina kuvauspäivinä kävin päivän lopuksi läpi kuvattua materiaalia ja järjestelin sen videoiden mukaan kansioihin. Litterointia ei tarvinnut tehdä, sillä videot eivät sisällä puhetta. Totesin, että kuvattu materiaali oli riittävän laadukasta, eikä uusintakuvauksia tarvittu.

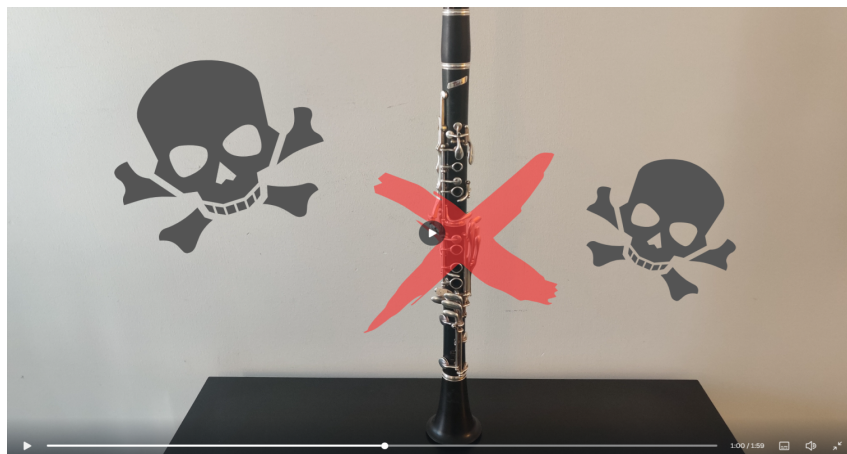
3.2.2 Editointi ja jakaminen

Käytin videoiden editoimiseen Canva Pro -videoeditoria. Se oli entuudestaan tuttu How to become a Youtuber? -kurssilta (Metropolia 2023) jonka kävin edeltäneellä lukukaudella. Editointi oli yksinkertaista, sillä minulla oli hyvä

suunnitelma ja materiaali oli selkeästi merkitty. Grafiikan osalta lisäsin videoihin alku- ja loppuruudut, sekä joitakin tekstiruutuja. Näiden tehtävä oli luoda videoihin selkeä rakenne. Käytin samoja pohjia kaikissa ruuduissa, jotta videoiden visuaalinen yhtenäisyys säilyisi. Loppuruudussa ja yhden kuvan yhteydessä käytin Canva -ohjelmasta löytyviä valmiita graafisia elementtejä tuomaan visuaalista mielenkiintoa ja korostamaan kuvan yhteydessä olevaa viestiä (kuvat 4 ja 5).

KUVA 4. Videon loppuruutu. Kuvakaappaus videosta.

KUVA 5. Klarinetti vaarallisesti pystyasennossa. Kuvakaappaus videosta.

Kahden viimeisen videon kohdalla lisäsin myös videoon selkeyden vuoksi soittamieni sävelten nimet (kuva 6).

KUVA 6. Sävelten nimet videossa. Kuvakaappaus videosta.

Suunnitelmani videoiden jakamiseksi on se, että lataan ne pilvipalveluun ja annan katseluoikeudet oppilaalle. Näin ne eivät vie tilaa oppilaan tai opettajan älylaitteista ja ne ovat helposti saatavilla. Tällä hetkellä minulla ei ole oppilaita, joille näistä videoista olisi hyötyä, joten se vaihe ei tähän opinnäytetyöprosessiin ehdi. En tämän vuoksi päässyt myöskään testaamaan videoiden toimintaa aidossa opetustilanteessa.

4 POHDINTA

4.1 Videoiden tuotantoprosessi ja tulos

Kun katson nyt valmiita videoita, voin sanoa, että saavutin tavoitteeni. Videot ovat sellaisia kuin halusin, ja uskon että ne sopivat tarkoitukseensa hyvin. Joitakin pieniä asioita voisin niistä korjata, mutta nämä ovat lähinnä visuaalisia yksityiskohtia, eivätkä ne vaikuta videoiden toimivuuteen opetusmateriaalina. Tämän vuoksi olen päättänyt jättää korjaukset tässä kohtaa tekemättä. Toivon, että pääsen pian käyttämään videoita opetuksessani ja voin hioa videoita oppilailta saadun palautteen perusteella. Myös visuaalisten yksityiskohtien korjaaminen toteutunee siinä kohtaa luontevasti.

Opinnäytetyö sai minut tutkimaan klarinetin äänenmuodostusta ja saatavilla olevia opetusmateriaaleja tarkemmin. Äänenmuodostuksen sanoittaminen tätä raporttia varten varmasti auttaa minua myös selittämään asiaa oppilaille tulevaisuudessa. Havahduin myös siihen, että en osaa kovin hyvin demonstroida soitossa yleisesti esiintyviä äänenmuodostuksellisia ongelmia. Toivon, että suukappaleen parempi hallinta auttaisi tähän. Lisäisin sen vuoksi suukappaleella soiton määrää omassa harjoitusohjelmassani.

Minulla ei ollut aiempaa kokemusta opetusvideoiden teosta tai muusta videotuotannosta, eli pääsin sen osalta tutustumaan kokonaan uuteen maailmaan. Valinnaisena opintona käymäni kurssi How to become a Youtuber? (Metropolia 2023) antoi minulle tarpeellista pohjatietoa videoiden suunnitteluun, kuvaamiseen ja editointiin liittyen. Erilaisten ratkaisujen kokeilemisen ja lisätiedon etsimisen avulla sain mielestäni videoista tarvittavan laadukkaita. Jatkossa haluaisin panostaa vielä enemmän videoiden visuaaliseen laatuun ja editointiin. Laajempi perehtyminen esimerkiksi erilaisten pilvipalveluiden ominaisuuksiin olisi myös hyödyllistä.

4.2 Opetusvideoiden teko ja käyttö jatkossa

Opetusvideoiden tekeminen myös jatkossa kiinnostaa minua paljon. Näen kaksi selkeää suuntaa, mihin tästä voisi edetä. Ensimmäinen on se, että lähdän laajentamaan tätä videosarjaa. Minulla on paljon ääniharjoituksia ja sormitekniisiä harjoituksia, joita käytän oppilailla jatkuvasti. Olen aikaisemmin miettinyt näiden nuotintamista, mutta video voisi toimia paremmin. Asteikoita kertaava videosarja olisi myös erittäin hyödyllinen opetuksessa.

Toinen suunta olisi itsenäisen opetusvideon tekeminen laajemmalle kohdeyleisölle. Tekemäni videot on suunniteltu olemaan osa pedagogista kokonaisuutta, johon kuuluu myös pitämäni soittotunnit. Ne saattaisivat toimia myös itsekseen, mutta jos lähtisin tekemään videoita laajempaan levitykseen haluaisin käsitellä asiat niissä perusteellisemmin. Esimerkiksi videossa Lehden kiinnittäminen en mainitse lehden voimakkuutta tai erilaisia kiristimiä, sillä ne on oppilaalle valittu yhdessä soittotunnilla. Jos video olisi oppilaan ensimmäinen kosketus aiheeseen, tulisi nämä asiat käsitellä.

Opinnäytetyön tekeminen avasi myös silmäni sille, miten monella tavalla videoita voisi opetuksessa käyttää. Aiemmin olin ajatellut lähinnä konserttitallenteita ja esimerkkivideoita, mutta voisin hyvin hyödyntää työssäni myös muunlaisia opetusvideoita.

LÄHTEET

Aerila, K. 1907. Klarinettikoulu. Alkeisoppijakso. 15. painos. tark. ja toim. Linnala, E. Helsinki: Musiikki Fazer.

Ahonen, Pekka. 2017. Tampereen ammattikorkeakoulun klarinetinsoiton yliopettaja. Klarinettipedagogiikan tunti Tampereen konservatoriolla 28.9.2017.

Colorado State University. 2020. A friendly guide to video production. Colorado State University Extension. Verkkosivu. Viitattu 16.4.2024.
<https://extension.colostate.edu/docs/comm/video-handbook2.pdf>

CPG Grey. nd. Youtube-kanava. Viitattu 28.4.2024.
<https://www.youtube.com/@CGPGrey/videos>

Davies, J & Harris, P. 1986. Essential clarinet technique. Tone, Intonation, Articulation, Finger Technique. London: Faber Music Limited.

Eskelinen, K & Pesonen, M & Särkimäki, E. 2010. Vivo klarinetti. Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Eurajoen Nuorisosoittokunta. 2020. Klarinetin kokoaminen ja huolto. Youtube-video. Youtube. Julkaistu 2.11.2020. Viitattu 27.4.2024.
https://www.youtube.com/watch?v=_hR4Gq6NZnY&t=5s&ab_channel=ENS

Hibbert, M. 2014. What Makes an Online Instructional Video Compelling? Educause review. 7.4.2014. Viitattu 16.4.2024.
<https://er.educause.edu/articles/2014/4/what-makes-an-online-instructional-video-compelling>

Kuokkanen, A. 2019. Vaikuttava opetusvideo: tee se näin. Mediamasteri. Verkkosivu. Viitattu 16.4.2024.
<https://www.mediamasteri.com/blog/kuinka-tehda-vaikuttavia-opetusvideoita>

Likitalo, L & Saarinen, T. 2007. Morris Monsterin karmivan kiva klarinettikoulu. Helsinki: Nitrofon.

Länsitie, J & Stevenson, B. 2015. Video Pedagogy. Youtube-video. Oulu Prolearn. Youtube. Julkaistu 30.4.2015. Viitattu 16.4.2024.
https://www.youtube.com/watch?v=aP-EF5jfr4o&t=124s&ab_channel=OuluProLearn

Metropolia. 2023. How to become a Youtuber? Verkkokurssin materiaali. Metropolia ammattikorkeakoulu.

Oulun konservatorio. 2021. Maailman paras soitin. Klarinetti. Youtube-video. Youtube. Julkaistu 13.3.2021. Viitattu 27.4.2024.
https://www.youtube.com/watch?v=v4yFpQsWalq&ab_channel=OulunKonservatorio

Raasakka, M. 2010. Exploring the clarinet. A guide to clarinet technique and Finnish clarinet music. Helsinki: Fennica Gehrman Oy.

Stubbins, W. 1940. Klarinettikoulu. suom. toim. Linnala, E. Helsinki: Musiikki Fazer.

Tuovinen, T. 2017. Colourclarinet ABC. Kirja A. Helsinki: Fennica Gehrman Oy.

LIITTEET

Liite 1. Videoiden käsikirjoitukset

1(5)

Puhallusharjoitukset ilman soitinta

Alkusanat: Tässä videossa käydään läpi puhallusharjoituksia joita voit tehdä ilman soitinta. Tarvitset palan paperia, kynän, ilmapallon ja pillin. (kuvat näistä)

Ensimmäinen harjoitus: Ota pala paperia ja piirrä sen keskelle X (video). Laita paperi seinää vasten ja irrota ote siitä. Yritä pitää paperi mahdollisimman kauan seinällä puhaltamalla X-merkittyyn kohtaan. Kokeile miten kauas pääset seinästä niin, että paperi ei putoa.(video)

Toinen harjoitus: Ota kunnolla ilmaa sisään ja puhalla se hitaasti ja tasaisesti ulos. Kokeile kädellä, että ulos tuleva ilma on kylmää. (video) Toista vähintään 3 kertaa.

Kolmas harjoitus: Ota kunnolla ilmaa sisään ja puhalla se pillin kautta hitaasti ja tasaisesti ulos.(video) Toista vähintään 3 kertaa.

Neljäs harjoitus: Ota käteesi tyhjä ilmapallo. Voit venyttää sitä vähän aluksi. Yritä sen jälkeen puhaltaa se täyteen ilmaa päästämättä ilmaa poskiin. Kun ilmapallo on täynnä voit päästää ilman pois.(video) Toista vähintään 3 kertaa. Lopetus: Näitä harjoituksia tekemällä saat klarinetista hyvän ja tasaisen äänen. Kotiharjoittelun aluksi on hyvä tehdä yksi tai useampi näistä.

Lehden kiinnitys

Alkusanat: Ilman ruokolehdykkää eli lehteä klarinetti ei soi. Tässä videossa käydään läpi sen kiinnittäminen suukappaleeseen. Tarvitset suukappaleen, ruokolehdykän(lehti) ja kiristimen. (kuvat näistä)

Lehden kärki on paperinohut, ja hajoaa helposti. Rikkinäinen lehti ei soi hyvin. Käsittele sitä siis varoen.(video)

Lehti kostutetaan suussa tai vedellä.(videot) Kuiva lehti ei soi.

Ota suukappale käteen ja aseta lehti sen aukkoa vasten. Pidä sitä paikallaan kun asetat kiristimen sen ympärille. Aseta lehti oikeaan asentoon. Kiristä kiristimen ruuvit. Tavoitteena on, että lehti pysyy soittaessa paikallaan, joten kovin tiukalle niitä ei tarvitse vääntää.

Varmista vielä ennen soittoa että lehti on suorassa. (video koko asiasta)

jatkuu

Irrota lehti aina suukappaleesta soiton jälkeen ja aseta se varovasti takaisin koteloonsa.(video)

Loppusanat: aluksi lehteä voi olla vaikeaa saada oikeaan asentoon, mutta tämäkin taito kehittyy harjoituksen myötä.

Ensimmäinen ääni suukappaleesta

Alkusanat: Tässä videossa käydään läpi, miten klarinetin suukappaleesta saa äänen. Tarvitset suukappaleen johon on kiinnitetty kostutettu lehti.

Klarinetin huuliotte, eli ansatsi muodostetaan niin, että suukappale nojataan alahuuleen ja suu suljetaan niin, että ylähampaat ovat suukappaleen päällä.

Suun sivut suljetaan, jotta ilma menee soittimeen. (video)

Tarkista, että pää pysyy pystyssä ja posket eivät pullistu. Suukappaletta on hyvä ottaa suuhun n. 1cm. (kuva)

Sivusta katsottuna suukappale on leukaan nähden noin 45 asteen kulmassa.(kuva)

Kokeillaan. (video esimerkistä)

Jos ääntä ei tule, mutta kuuluu ilman virtaus suukappaleen sisällä, puhalla kovempaa. (demovideo)

Jos ilman virtausta suukappaleen sisällä ei kuulu, puristat huulilla liikaa eikä ilma pääse soittimeen. Löysää otetta ja kokeile uudestaan. (demovideo)

Jos ääni huojuu tai katkeilee, yritä pitää puhallus tasaisena ja suukappale paikallaan suussa. (demovideo)

Lopetus: Kun saat äänen suukappaleesta helposti, sujuu se myös koko soittimella paremmin.

Ääniharjoitukset

Alkusanat: Seuraavaksi käydään läpi ääniharjoituksia joita voit tehdä suukappaleella. Voit myös halutessasi kiinnittää suukappaleeseen päärynäkappaleen. Silloin syntyvä ääni on matalampi.

Ensimmäinen harjoitus: Aloitetaan kielityksestä. Kielityksessä ääni katkaistaan koskettamalla kielellä lehden yläosaa. Ajattele tuu-tuu-tuu. Puhallus säilyy pitkänä.(esimerkki)

Jos soittosi kuulostaa tältä (demo puhallus katkeaa), johtuu se siitä, että puhallat erikseen jokaisen äänen. Pyri pitämään puhallus tasaisena vaikka kieli liikkuu.

jatkuu

Liian raskas kielitys (demo), painat kieltä liian kovaa lehteä vasten. Haetaan sopiva tapa kokeilemalla miten kevyesti lehteä voi koskettaa niin että ääni katkeaa. Lopulta ääni ei enää katkea, eikä äänenkorkeus muutu.

Toinen harjoitus: Kokeillaan miten hiljaista ja voimakasta ääntä saadaan tuotettua. Puhalla aluksi suukappaleeseen voimakkaasti (demo). Sitten etsi hiljaisin ääni jonka saat tuotettua.(demo) Tämän jälkeen harjoitellaan voimakkaasta äänestä siirtymistä hiljaiseen.(demo) Siirtymä tehdään tasaisesti, ajatus on että käännetään volyyymia pienemmälle. Sama toiseen suuntaan.(demo)

Kolmas harjoitus: Kokeile miten erilaisia äänenkorkeuksia saat tuotettua. (demo) Ajattelemalla iii--uyyyy saat suunnattua puhallusta eri paikkaan ja äänenkorkeus muuttuu. Heiluttele ääntä molempiin suuntiin. (demo)

Loppusanat: Nämä harjoitukset parantavat soittimen hallintaa ja niitä kannattaa tehdä säännöllisesti.

Soittimen kasaaminen

Alkusanat: Tässä videossa harjoitellaan soittimen kokoamista. Tärkein asia on, ettei osia väännetä väkisin.

Nimetään soittimen osat. Kello, alakappale, yläkappale, päärynäkappale ja suukappale.(kuvat näistä)

Aloitetaan kokoaminen kiinnittämällä päärynäkappale ja yläkappale toisiinsa.(demo)

Yhdistetään alakappale ja kello. (demo) Seuraavaksi yläkappale ja alakappale kiinnitetään toisiinsa. Vaaranpaikka, huolehditaan että kappaleita kiertäessä läpät eivät osu toisiinsa. Katsotaan että kappaleiden välillä oleva silta kohtaa ja ääniaukot ovat linjassa. (demo)

Suukappaleen kiinnityksessä katsotaan että rekisteriläppä ja suukappaleen aukko ovat toistensa kanssa linjassa.(demo)

Jos osat on vaikea saada paikalleen, levitä ohut kerros korkkirasvaa tai vaseliinia liitoskorkin pintaan.(demo) Soitinta kootessa ei käytetä voimaa.

Loppu: Ylä- ja alakappaleen vaaranpaikkaa lukuunottamatta klarinetin kokoaminen on yksinkertaista, osat sopivat yhteen vain yhdellä tavalla.

Soittimen käsittely

jatkuu

Alkusanat: Tässä videossa käydään läpi perusasioita klarinetin käsittelyyn liittyen.

Yleistä: Soitinta tulee käsitellä huolellisesti. Soittimen metalliosat vääntyvät helposti, joten soitinta kootessa ja purkaessa on hyvä välttää voimankäyttöä. Myös esimerkiksi pöydältä lattialle pudotus voi vääntää koneistoa. (kuva soittimesta kotelossa)

Ennen soitinkotelon avaamista on hyvä katsoa onko se oikein päin.(video)

Sulje kotelon lukot/vetoketju aina kun soitin on kotelossa. (video)

Kun haluat laskea soittimen pois käsistä, laita se pöydälle tai vastaavalle pinnalle niin, että kello tulee hieman yli. Soitin ei näin pääse pyörimään(kuva miten).

Soittimen kellon halkaisija ei riitä pitämään sitä vakaana, joten älä koskaan aseta sitä seisomaan pystyssä. (kuva)

Ennen soittoa: Ennen soittoa on hyvä huuhdella suu vedellä. Vedenjuonti soiton aikana on OK, mutta ruokaa ja sokeripitoisia juomia tulisi välttää.(kuva vesilasista)

Soiton jälkeen: Kuivaa soitin kuivausliinalla (demo). Mikäli liina juuttuu soittimen sisään yritä varovasti saada se sieltä ulos. Jos et onnistu, tuo soitin tunnille niin opettaja voi kokeilla. Irrota aina lehti suukappaleesta.(demo)

Loppu: Klarinetti pysyy hyvässä kunnossa jos sitä käsittelee hyvin. Parin vuoden välein se kannattaa kuitenkin käyttää ammattilaisella huollossa.

Äänet e, d, c

Alkusanat: Tällä videolla käydään läpi kolme ensimmäistä ääntä. Klarinetti on valmiina soittamiseen, joten aloitetaan äänestä e.(demo)

oikean käden peukalo on peukalotuen alapuolella tukemassa soitinta.(video)
vasemman käden peukalo peittää aukon soittimen takana, ja saman käden etusormi peittää ylimmän aukon soittimen etupuolella. (video)

Jos kuuluu ilman virtaus mutta ei ääntä, puhalla voimakkaammin.(demo)

Jos kuuluu korkeampi ääni (demo), purista vähemmän ja ajattele puhaltavasi alaviistoon.

Kun tämä onnistuu, voit kokeilla seuraavaa ääntä. D soitetaan niin, että suljetaan myös seuraava ääniaukko keskisormea käyttäen.(demo) Ole tarkkana, että sormet peittävät ääniaukot kokonaan.

(demo d)

jatkuu

Jos ei kuulu mitään, löysää huuliotetta. (demo)

Jos tässä tulee edellisen äänen yhteydessä käsiteltyjä ongelmia, samat vinkit toimivat.

C-ääni on viimeinen tässä videossa käytävä sävel. Siinä edellisten lisäksi nimettömällä suljetaan yläkappaleen alin ääniaukko.(video)

(demo c)

Voit kokeilla ääneltä toiselle siirtymistä.(demo)

Soita ääniä pitkinä ja tasaisina (demo)

Ongelmatilanteissa tarkista, että sormenpäät peittävät ääniaukot kokonaan, ja että puhallus ja huuliotte toimivat.

Lopetus: Kolmella äänellä voit jo soittaa montaa eri kappaletta.

Ostakaa makkaraa

On aika opetella ensimmäinen kappale. Se on ostakaa makkaraa. (demo)

Lähdetään liikkeelle soittamalla pitkä e ääni.(demo)

Sitten otetaan siihen kielitys mukaan, tuu-tuu-tuu-tuu (demo).

Seuraavaksi sama d-äänellä(demot),

sitten c-äänellä. (demot)

Ensimmäinen pätkä kappaletta menee näin: (demo)e-d-cc e-d-cc [äänten nimet videoon]. Ensin ilman kieltä(demo), sitten kielitys mukaan(demo+). Sitten seuraava pätkä (demo) c-c-c-c-d-d-d-d. Tässä kielitys on tärkeää. (demo).

Viimeisenä lisätään perään vielä kerran ensimmäinen pätkä. (demo) Sitten koko kappale. (demo+).

Onnittelut ensimmäisen kappaleen opettelusta! Tästä se lähtee!

